

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Statsrådets beslut om temaområdena och prioriteringen för den strategiska forskningen 2019

Statsrådets allmänna sammanträde 20.9.2018

Den strategiska forskningen finansieras under moment 29.40.54. (Strategisk forskningsfinansiering). Bevilningsfullmakten för 2019 är 55,6 miljoner euro. Fullmakten och anslaget får i enlighet med de temaområden och prioriteringar som statsrådet har fattat beslut om användas för strategisk forskning. Med strategisk forskning avses långsiktig, problemfokuserad och vetenskapligt högklassig forskning som stöder samhällspolitiken och utvecklingen av samhällets funktioner och som syftar till att finna lösningar på betydande utmaningar och problem i samhället.

Efter att ha fått ett initiativ av rådet för strategisk forskning har statsrådet med stöd av 5 b § i lagen om Finlands Akademi fattat beslut om att för den strategiska forskningen fastställa följande temaområden och prioritering. Temaområdena är

- Med sikte på ett hållbart, hälsosamt och klimatneutralt livsmedelssystem
- Innovativa material och tjänster som främjar resurssmårhet och hållbar utveckling
- Det allmännas förändrade roll och möjligheter att styra samhället
- Kultur i det allt mer tekniska samhället

Den övergripande prioriteringen är

- Stärkande av forskningens etiska dimension

Syftet med forskningen inom temat **Med sikte på ett hållbart, hälsosamt och klimatneutralt livsmedelssystem** är att hitta lösningar som bidrar till ett hållbart, hälsosamt och klimatneutralt livsmedelssystem. Med livsmedelssystem avses den helhet som utgörs av de komplexa förbindelserna mellan människor, organisationer, tekniker, miljön (mark, luft och vatten) och andra produktionsfaktorer (infrastrukturer, energi, gödselmedel och bekämpningsmedel osv.) och den biologiska mångfalden. Det framtida livsmedelssystemet ska bidra till en lösning på klimatförändringen, inte vara en del av problemet.

Utvecklandet av ett hållbart, hälsosamt, tryggt och klimatneutralt livsmedelssystem kräver forskning om till exempel jordbrukets produktionsinsatser, jordbruket och detaljhandeln som led i livsmedelssystemet, växelverkan och marknadsdynamiken mellan olika aktörer samt regleringen och det allmännas styrningsmöjligheter. Dessutom behövs forskning om bland annat nya produktionsätt inom livsmedelproduktionen, förändringar i marken och markanvändningen, flöden av näringsämnen och näringsämnenas kretslopp samt olika sociala frågor som gäller livsmedelssystem, till exempel förändrade konsumtionsvanor, brist på mat samt inkomstnivåers och knappa resursers inverkan på hälsosam näring.

Inom temat **Innovativa material och tjänster som främjar resurssmårhet och hållbar utveckling** är målet att reda ut hur den ohållbara, materiella grunden för vår livsstil kan ersättas med nya material och innovativa tjänster. Moderna material har revolutionerat vårt sätt att leva. Till exempel plast har bidragit till att förbättra människors hälsa och välbefinnande i betydande grad. Många material utsätter dock naturen för outhärdlig belastning. Därför behövs nya material- och serviceinnovationer som bidrar till en utveckling som är hållbar med tanke på såväl mänskligheten som naturen. Forskningen inom temat gäller resurssmarta innovationer genom vilka man kan minska på konsumtion som belastar naturen och utveckla nya material och tjänster. Syftet med forskningen är att ta fram sätt att så snabbt och i så omfattande grad som möjligt införa dessa innovationer med hjälp av de olika möjligheter som digitaliseringen medför, till exempel med hjälp av artificiell intelligens och hantering av data.

Centrala aspekter inom temat är att hantera förändringar på ett systematiskt sätt och att främja resurssmårhet. Inom temat finansieras forskning om förändrade verksamhetsätt och forskning som syftar till att identifiera och dra nytta av omvälvningarna i fråga om material. Forskning behövs särskilt när det gäller vilka konsekvenser omvälvningarna har för industrin, tjänster,

arbetsmarknaden och arbetslivet, miljöskyddet, konsumtionsvanor, kompetensbehov och utbildning. Forskningen ska ha en stark etisk dimension, vilket innebär bland annat att projekten ska syfta till att hitta sätt att förverkliga social och ekologisk rättvisa i material- och tjänstproduktionen.

Forskningen inom temat **Det allmännas förändrade roll och möjligheter att styra samhället** försöker hitta lösningar för styrning av den samhälleliga utvecklingen i dagens förhållanden. Det allmännas roll förändras snabbt. Också den tekniska utvecklingen framskrider snabbt. I de nya situationerna måste vi på nytt se över den offentliga makten och det offentliga ansvaret samt de möjligheter och sätt vi har att styra utvecklingen så att den främjar de långsiktiga samhälleliga målen, såsom medborgarnas hälsa och välbefinnande, jämlik och högklassig utbildning och bildning samt en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling. Sådan förvaltning på flera nivåer som innebär att aktörer inom den offentliga, privata och tredje sektorn utövar makt i en global kontext fördunklar dock ansvaren och den offentliga maktens gränser. Temaområdet fokuserar på de betydande ändringar som redan nu kan iakttas i gränssnittet och växelverkan mellan den offentliga och den privata sektorn.

De förändrade verksamhetssätten ställer nya krav på styrmedel och överenskommelser. Därför behövs forskningsinformation om till exempel de olika formerna av konkurrensutsättning och samarbete, betydelsen av förebyggande åtgärder och möjligheterna att utnyttja informationsstyrning och teknik. Prognostiseringsinformation som baserar sig på forskning behövs också i fråga om olika scenarier som gäller det allmänna och dess roll samt i fråga om dessa scenariers effekter på människorna, miljön och ekonomins verksamhetsförutsättningar och funktionssäkerhet.

Syftet med forskningen inom temat **Kultur i det allt mer tekniska samhället** är att ta fram lösningar för att främja växelverkan mellan den tekniska utvecklingen, institutionella och organisatoriska strukturer och olika kulturer, så att alla hänger med i utvecklingen mot ett allt mer mångkulturellt och tekniskt samhälle. Lösningar behövs också för att jämna ut de uppdelningar i samhället som beror på den tekniska utvecklingen.

Bakgrunden till temat är observationen att den tekniska utvecklingen påverkar människors beteende snabbare än förändringar i kulturen. Många traditionella handlingsätt försvinner och nya kommer till i snabbare takt än någonsin tidigare. Det är svårt för människor och organisationer att anpassa sig till så snabba förändringar, men å andra sidan innebär förändringen också nya möjligheter. Även vår uppfattning om kunskap, lärande och bildning håller på att förändras. Den tekniska utvecklingen påverkar hur och med vilka medel kultur skapas och överförs från generation till generation. I framtiden överförs bildning inte nödvändigtvis genom likadana pedagogiska, fostrande och växelverkande förhållanden som i dag.

Den övergripande prioriteringen inom alla teman är att **stärka forskningens etiska dimension**.

Kommun- och reformminister

Anu Vehviläinen

Understatssekreterare

Timo Lankinen